

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра української філології

Курсова робота на тему:

**ПИТАННЯ СУЧАСНОГО УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ:
РОЗВИТОК ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ УЧНІВ,
ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ,
ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ**

Студентки групи СО укр 20-19
педагогічного факультету романо-германської
та української філології
Спеціальності 014 Середня освіта;
спеціалізації 014.01 Українська мова і
література, освітньої програми
Українська мова і література,
англійська мова, зарубіжна література
Сороколів Ольги Едуардівни

Науковий керівник:
канд. пед. наук, доцент Таранік-Ткачук К. В.

Кількість балів _____
Національна шкала _____
Оцінка ЄКСТ _____

Члени комісії: _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Київ — 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. УРОК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ОСНОВНА ФОРМА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	6
1.1. Ознаки «сучасності» уроку української літератури у закладі загальної середньої освіти.....	6
1.2. Сучасний погляд на діяльність учителя на уроці літератури: підготовка, проведення, аналіз.....	9
1.3. Методико-літературознавчі аспекти проведення сучасного уроку української літератури.....	13
Висновки до розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2. ПОНЯТТЯ СУЧАСНОГО УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	18
2.1. Сучасність уроку літератури як методичний показник.....	18
2.2. Розвиток інтерпретаційної готовності учнів на уроках української літератури.....	21
2.3. Особливості дистанційного (онлайн) навчання у 2022/2023 навчальному році через усвідомлення головної мети вивчення літератури в школі.....	23
Висновки до розділу 2.....	26
ВИСНОВКИ.....	27
РЕЗЮМЕ.....	29
RESUME.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТОК.....	34

ВСТУП

XXI століття стало викликом для української освіти, яка пережила переламні моменти свого існування. Останні роки показала готовність школи впевнено крокувати вперед, минаючи перешкоди. Сучасний учитель-словесник став універсальним солдатом, здатним проводити навчання в будь-якому форматі, пристосовуючись до обставин.

Актуальність дослідження. Тема стосується ключових аспектів розвитку готовності учнів до критичного сприйняття художніх творів і мистецтва в цілому, що допоможе їм бути успішними в майбутньому. Для вирішення такої складної проблеми виникає необхідність постійного удосконалення методів та прийомів викладання української літератури. Вибір теми курсової роботи пояснюється тим, що в сучасному освітньому процесі велика увага приділяється основним аспектам проведення уроку української літератури. Онлайн-навчання стає одним із видів здобуття освіти шляхом самодисципліни та самоорганізації, при цьому методи і підходи до викладання мають змінитися.

Певні методичні аспекти цієї проблеми порушуються у працях літературознавців: Б. Степанишина, Є. Пасічник, І. Соколов, В. Голубков, В. Неділько та інших, які досліджували поняття сучасного уроку української літератури. Лінгвістичні особливості проблеми мовної особистості розглядалися в працях філологів: О. Потебні, І. Огієнка, І. Білодіда, С. Єрмоленко, М. Пентиліук та інших. У методиці викладання літератури до проблем, що розглядаються у роботі, зверталися методисти Л. Пархета, Г. Токмань, О. Горошкіна, А. Фасоля, Т. і Ф. Бугайки, Н. Волошина та інші. Питанням класифікації методико-літературознавчих аспектів займалися Г. Токмань, В. Шуляр, І. Кучеренко, Т. Яценко, О. Пометун, Н. Волошина, Л. Мірошніченко, А. Ситченко, Ф. Штейнбук та інші.

Об'єкт дослідження – процес навчання літератури в закладах загальної середньої освіти в контексті формування важливих гуманітарних компетентностей учнів на уроках української літератури.

Предметом курсової роботи є умови розвитку інтерпретаційної готовності, формування критичного мислення учнів на сучасному уроці української літератури в закладах загальної середньої освіти.

Мета курсової роботи полягає у визначенні особливостей сучасного уроку української літератури в закладах загальної середньої освіти, теоретичному обґрунтуванні цих особливостей в контексті загального розуміння поліфункціонального уроку як явища багатоаспектного.

Відповідно до зазначеного об'єкта, предмета й мети виникає необхідність вирішення таких **завдань**:

- опрацювати наукову літературу, присвячену ознакам «сучасності» уроку української літератури у закладі загальної середньої освіти;
- схарактеризувати сучасний погляд на діяльність учителя на уроці літератури: підготовку, проведення, аналіз;
- виявити методико-літературознавчі аспекти проведення сучасного уроку української літератури;
- з'ясувати методично-організаційні ознаки сучасного уроку літератури;
- визначити розвиток інтерпретаційної готовності учнів на уроках української літератури;
- зробити аналіз особливостей дистанційного (онлайн) навчання у 2022/2023 навчальному році через усвідомлення головної мети вивчення літератури в школі.

Для вирішення завдань курсової роботи використано такі методи: теоретичні (аналіз, синтез, узагальнення, класифікація, моделювання, обґрунтування методичних умов навчання у закладі загальної середньої освіти);

емпіричні (опрацювання науково-методичної літератури; педагогічне спостереження; метод експертної оцінки).

Практичне значення одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні і можливості подальшого використання методико-літературних аспектів навчання української літератури у професійній діяльності сучасного вчителя.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу і висновків загальних, обов'язкового резюме та списку використаних джерел.

Апробація результатів курсової роботи.

23 березня 2023 року результати курсової роботи оприлюднювалися на студентській науковій конференції «Актуальні проблеми лінгвістики, перекладознавства, літературознавства та методики викладання іноземних мов», яка відбулася на базі Львівського національного університету імені Івана Франка. Програма конференції додається (Додаток 1).

Була проголошена доповідь на тему: «Сучасний погляд на діяльність учителя на уроці літератури: підготовка, проведення, аналіз», підготовлено тези для оприлюднення матеріалів для учасників конференції та подальшого друку у наукових збірниках Львівського національного університету імені Івана Франка.

РОЗДІЛ 1. УРОК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ОСНОВНА ФОРМА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1.1. Ознаки «сучасності» уроку української літератури у закладі загальної середньої освіти

«Урок – перше вогнище, зігрівшись біля якого людина прагне стати мислителем», – стверджує сучасна українська літературознавиця та педагогиня Галина Пуліна. Ми цілком поділяємо її думку, адже саме урок є основною формою реалізації освітнього процесу.

Т. Гужанова у своїй праці подає таке визначення уроку: «Урок – форма організації навчання, за якої заняття проводить учитель з групою учнів постійного складу, одного віку й рівня підготовки впродовж певного часу й відповідно розкладу» [5, с.166].

«Урок літератури, — відзначав В. Сухомлинський, — це таке слово про твір, слухаючи яке підліток думає про свій життєвий шлях, про своє сьогодні і майбутнє. Урок літератури повинен бути безпосереднім зверненням до людини, яка виховується» [21, с.3].

Сучасний урок української літератури відображає прагнення педагога, який поважає себе, постійно перебуває в пошуку, адже у його основі лежить такий підхід до навчання, який зорієнтований на розвиток особистості кожного учня, а власне урок ґрунтується на самостійній діяльності учнів, їх самоорганізації, колективній навчальній діяльності.

На сучасному уроці учитель майстерно використовує найрізноманітніші можливості з метою активного розумового розвитку учнів, засвоєння знань і формування моральних цінностей. Раніше учитель формував нові знання, а зараз організовує навчальний процес так, щоб учень сам дійшов потрібного висновку.

Особливостями сучасного уроку української літератури є:

1. Виховання мовної особистості. Проблемою мовної особистості в українській лінгвістиці, психолінгвістиці та лінгводидактиці займалися О. Потебня, І. Огієнко, І. Білодід, С. Єрмоленко. У «Короткому тлумачному

словнику лінгвістичних термінів» за редакцією С. Єрмоленко поняття мовна особистість тлумачиться як «поєднання в особі мовця його мовної компетенції, прагнення до творчого самовираження, вільного, автоматичного здійснення різнобічної мовної діяльності» [19]. Безумовно, поняття мовної особистості тісно пов'язане з поняттям мовної свідомості. На уроці української літератури учителеві важливо залучати учнів до активної бесіди та познайомити з майстрами слова, які стали фаворитами серед сучасної молоді у соцмережах та хто не тільки спонукає, а й формує національну свідомість патріота-українця. Серед таких – С. Жадан, Б. Коломійчук, М. Кідрук, Ю. Іздрик, Б. Неборак, А. Чех, О. Забужко, Т. Прохасько та ін.

2. Робота на результат. На сучасному уроці літератури учитель прагне аби його учні працювали сумлінно та власними зусиллями досягали високих результатів. Задля цього педагог використовує найкращі та найсучасніші можливості, які дають змогу учням зрозуміти і засвоїти матеріал.

3. Активний розвиток логічного і критичного мислення. Учитель залучає учнів до самостійного аналізу певного твору, що дозволяє учням сприймати ситуацію глобально, знаходити причини та альтернативи, розвиває здатність змінювати свою позицію на основі фактів і аргументів, приймати зважені рішення. Цей чинник дозволить учням застосовувати критичне мислення не лише на уроці, а й у реальному житті.

4. Мовленнєва спрямованість уроку. Учні мають активно розвивати свої мовні та мовленнєві навички. Для цього учитель намагається використати якомога більше різних завдань, адже література – це не тільки про читання, а також і про виважену роботу з текстом. Чим більше учень буде читати, тим красномовніше та точніше він буде висловлювати свої думки на письмі, поповнюючи свій словниковий запас.

5. Особистісно зорієнтований підхід. Це надзвичайно важливий компонент, оскільки він спрямований на розвиток учня, його освітніх потреб, становлення особистості.

6. Оволодіння мовою як засобом спілкування. Це одна із ключових компетентностей, прописаних у Державному стандарті повної загальної середньої освіти (постанова КМУ від 30.09.2020 №898) [6]. Її мета – обов'язкове використання української мови не тільки на уроці мови і літератури, а й у повсякденному житті громадян.

7. Текстоцентричний принцип навчання. Завдання учителя-словесника навчити учнів працювати з текстом: читати, аналізувати, говорити про нього. Розуміння аналітичних висновків на уроці літератури відбувається через правильно підібраний текст (уривки, епізоди, частини тощо).

8. Реалізація внутрішньо- і міжпредметних зв'язків. У своїй праці Т. Бугайко та Ф. Бугайко зазначали, що сучасний учитель повинен досконало володіти навчальним предметом не тільки в межах шкільної програми, «а в усіх розгалуженнях, у зв'язках зі спорідненими галузями знань» [2].

9. Створення ситуації успіху на уроці (технологія життєтворчості). Це метод роботи учнів над проектами, який орієнтований власне на розвиток учня та його особистість, адже будується на його особистому досвіді, інтересах, уподобаннях [12].

10. Формування позитивного мислення. Учитель разом з учнями розглядає певні ситуації не стереотипно, а намагається дати сучасне обґрунтування та пояснення.

11. Розвиток емоційного інтелекту. Цей чинник є одним із головних складників у досягненні успіху в житті та відчуття щастя. Учні вчать розбиратися у своїх та чужих почуттях та на основі цього будувати з оточуючими стосунки.

В умовах дистанційного навчання, яке активізувалося з запровадженням карантину у зв'язку з епідемією COVID-19, сучасність уроку літератури набуває нової якості залежно від креативності вчителів. У статті Анни Смолько «Як створити креативний урок з української літератури: чекліст учителя» на сайті OSVITORIA наводиться один з прикладів організації уроку літератури в умовах

дистанційного та змішаного навчання – використання онлайн-платформи Всеукраїнська школа онлайн (ВШО), яка відповідає державним освітнім стандартам. Перевага створення креативних уроків на платформі ВШО полягає у тому, що учень у вільному доступі має готовий конспект, відео-пояснення матеріалу уроку, тематичний тест, творчі та практичні завдання [27].

Отже, сучасний урок української літератури ідентифікує учителя як професіонала, здатного навчати за будь-яких умов та з використанням безлічі наочних засобів. Дженніфер Флемінг, професорка Каліфорнійського державного університету, прокоментувала сучасність уроків так: «Бути вчителем у цифрову добу — це навчати навичок майбутнього вже сьогодні» [28]. І ми цілком погоджуємося з її думкою, адже сам учитель творить сучасне покоління саме зараз.

1.2. Сучасний погляд на діяльність учителя на уроці літератури: підготовка, проведення, аналіз

Роль учителя на уроці літератури важко переоцінити. Саме він виступає провідником у світ літератури та особистості (автора, читача, героя). Саме учитель вчить не просто розуміти написане, а й сприймати художній твір як явище мистецтва й щиро полюбити художнє слово.

Василь Сухомлинський був переконаний, що учитель готується до хорошого уроку все життя. «Така духовна і філософська основа нашої професії і технологія нашої праці: щоб дати учням іскорку знань, вчителеві треба ввібрати ціле море світла», – говорив він [18]. Ми цілком згодні з великим педагогом та мудрим учителем, адже фундаментом вдалого уроку є підготовка учителя до нього.

Питанням діяльності учителя на уроці мови й літератури, вдосконаленням підготовки на усіх його етапах займалися такі визначні науковці, як

М. Пентилюк, І. Хом'як, Л. Пархета, Г. Токмань, Н. Волошина, О. Горошкіна, А. Фасоля, Н. Голуб, Л. Овсієнко та ін.

Процес підготовки учителя-словесника до уроку літератури – це складна та серйозна справа. Зазвичай етапами основної роботи вчителя-філолога є власне підготовка, проведення та аналіз уроку.

Оскільки учитель має досконало володіти багатьма навичками, його загальна підготовка до викладання літератури вимагає насамперед вивчення учнів класу, урахування стилю викладання інших учителів у цьому класі, детальне вивчення змісту навчального матеріалу, планування навчальної роботи та підготовка навчальної наочності (структурно-логічної схеми, мультимедійні засоби навчання, у тому числі презентації, буктрейлери, пантбуки тощо).

Для того щоб урок літератури був структурованим, учитель дотримується чіткої послідовності підготовки, від чого залежить загальний успіх самого уроку.

Перше, що має зробити учитель літератури, – сформулювати тему і триєдину мету уроку, яка складається з освітньої (формування навчальних і пізнавальних цілей), розвивальної (формування літературних, літературознавчих, митецьких умінь і навичок) та виховної (формування самостійного критичного мислення, гуманістичного світогляду, ціннісних орієнтацій тощо).

Наступним кроком є підбір конкретного матеріалу до теми, який учитель добирає вдумливо та ретельно. Слушними є слова М. Пентилюк: «Учитель-словесник повинен використати можливості української літератури, переконуючи учнів, що за допомогою художнього слова можна впливати, по-перше, на розум і душу людини, бо вона є дзеркалом долі і вчинків героїв, гідних наслідування і, по-друге, розкривати красу і багатство рідної мови, що безумовно впливає на виховання мовної особистості» [15, с.158].

Наступним кроком є визначення типу уроку та його структури. З метою якнайбільшої пізнавальної діяльності учнів учитель літератури окреслює методи і прийоми навчання, які будуть корисними на уроці. Вони залежать від низки особливостей, які є індивідуальними для учнів кожного класу. Це й інтереси

учнів, їхня активність на уроках, власне здібності та можливості кожного. При підготовці учитель ознайомлюється з досвідом колег-словесників та підбирає дидактичні засоби і матеріали, які він вважає корисними на конкретному уроці літератури.

Після визначення форм контролю та оцінки знань, умінь і навичок учитель переходить до майже ювелірної роботи – скурпульозно прописує структуру та хронометраж кожного з компонентів уроку.

За потреби, учитель літератури також може виділяти час на спостереження, демонстрування та опитування в межах уроку.

Пропрацювавши всі необхідні етапи підготовки, учитель переходить до фактичного складання плану-конспекту уроку. Зрештою учитель перевіряє свою готовність до уроку – ще раз переглядає конспект, усі необхідні матеріали та заплановане обладнання.

Проведення уроку передбачає забезпечення найвищої педагогічної результативності, адже за словами великого чеського педагога Я. Коменського «учитель повинен так працювати, щоб його учень не сидів на уроці без думки в голові й без діла в руках» [1].

При проведенні уроку літератури, учитель часто називає тему оригінально, щоб та миттєво привернула увагу учнів своїм змістом та зацікавила несподіваним розвитком думки. А ось ідея уроку зазвичай втілюється завдяки вдалому підбору епіграфу.

Повноцінний урок літератури завжди відзначається логічною завершеністю. А тому важливо підвести підсумки уроку, прокоментувати оцінки, своєчасно дати домашнє завдання та провести інструктаж щодо його виконання. Це також вимагає часу, який входить до хронометражу в плані-конспекті уроку.

Одним із важливих етапів роботи учителя-словесника є аналіз уроку. Основними компонентами аналізу є правильне визначення теми, мети і типу уроку, дотримання структури уроку відповідно до його мети, вибір змісту уроку і знання фактичного матеріалу вчителем. Також при аналізі варто враховувати доцільність використання різних методів, прийомів і форм роботи відповідно до

вікових особливостей учнів. Варто оцінити творчий підхід учителя до уроку та оригінальність його методичних знахідок. Аналізуючи урок літератури, важливо звернути увагу на мовлення учителя, досягненні мети уроку та активність учнів на уроці, організацію їхньої навчальної діяльності.

Через введення правового режиму воєнного стану в Україні більшість шкіл проводять освітній процес у форматі дистанційного або змішаного навчання. Очне навчання відбувається лише там, де не ведуться бойові дії та гарантовано безпеку перебування учнів під час повітряної тривоги (наявність споруд цивільного захисту/укриттів). Такі зміни мають значний вплив на підготовку та проведення уроків літератури. Наразі учителі пристосувалися до онлайн-уроків та вправно використовують мультимедійні засоби навчання. Безліч інтерактивних платформ та сайтів допомагають зробити уроки цікавими, пізнавальними, креативними. Учителі більше не обмежуються використанням презентацій та схем на уроках. Ще В. Сухомлинський завжди стверджував, що кожен учитель у своїй діяльності повинен бути творчим. Ці слова є актуальними досі, адже саме формат онлайн-навчання дає змогу кожному учителю-словеснику сформулювати, вдосконалити або розкрити свій індивідуальний стиль навчання за допомогою наочних мультимедійних засобів.

Таким чином, структура сучасного уроку літератури повинна мати динамічний характер. Намагання вчителів удосконалити навчальний процес у школі стимулює їх до пошуку нових організацій форм уроків, а особливо у форматі онлайн-навчання. Ми цілком згодні з М. Пентилюк та поділяємо її думку про те, що література є потужним інструментом самовиховання, саморозвитку і самовдосконалення учнів [15, с. 158]. За допомогою художнього слова учитель формує в учнів національну свідомість та духовне «Я», що є надзвичайно важливим, бо за словами В. Сухомлинського, «за маленькою шкільною партою твориться народ», навіть якщо це відбувається через екран комп'ютера.

1.3. Методико-літературознавчі аспекти проведення сучасного уроку української літератури

Славетний український поет та письменник Іван Якович Франко стверджував, що «учителем школа стоїть!». Ми цілком розділяємо думку науковця, який порівнював педагогічну майстерність учителя з мистецтвом поета і поважав працю педагога, ураховуючи її складність.

При проведенні сучасного уроку української літератури слід зважати на методичні та літературознавчі аспекти. Цим питанням займалися такі українські дослідники, як Г. Токмань, В. Шуляр, І. Кучеренко, Т. Яценко, О. Пометун, Н. Волошина, Л. Мірошніченко, А. Ситченко, Ф. Штейнбук. Зазначені вчені виокремили методичні особливості уроків літератури і зробили спроби класифікації типів уроків літератури [22, с.72].

Методико-літературознавчі аспекти являють собою підхід до навчання та викладання літератури, що базується на знаннях методів навчання та літературознавчих понять і підходів. Цей підхід передбачає використання різних методів і технологій для покращення якості навчання та забезпечення кращого розуміння учнями літературних творів.

Методико-літературознавчі аспекти складаються з таких елементів, як аналіз творів, дослідження літературних течій та напрямів, вивчення жанрових особливостей тексту та художнього стилю письменника, дослідження біографічних даних про автора та інші аспекти літератури.

Застосування методико-літературознавчих аспектів допомагає учням розвивати критичне мислення та аналітичні навички, збільшувати рівень знань про літературу, розширювати світогляд, а також покращувати комунікативні та творчі здібності.

Існує багато методичних основ, які можуть бути використані під час проведення уроку літератури. У процесі роботи з науковими джерелами ми виділили основні з них:

1. Активізація попередніх знань та досвіду учнів з метою побудови на цьому нових знань.
2. Використання різноманітних методів і прийомів для залучення учнів до уроку та підтримки їх інтересу до вивчення літератури.
3. Планування уроку з урахуванням різних типів завдань та активної участі учнів у дослідженні теми.
4. Використання інтерактивних технологій, таких як групова робота, дискусії, проєкти та інші (для сприяння розвитку комунікативних та інтелектуальних навичок учнів).
5. Систематичне застосування різних методів контролю та оцінювання знань, щоб забезпечити ефективність навчання та допомогти учням у процесі самооцінки [22].

Глибинність і продуктивність вивчення художнього твору пропорційно залежить від вибору методів, прийомів та засобів, які є важливими для цього процесу. У дидактиці метод розглядається як взаємодія учителя і учнів, що забезпечує організацію навчальної та практичної діяльності суб'єктів освітньої діяльності. На вибір методів, прийомів і засобів навчання впливають такі чинники: мета навчання, вік учнів, етап навчання, здатність учнів до засвоєння матеріалу, рівень мовленнєвого розвитку учнів, характер і зміст матеріалу.

Методологічною основою досліджень багатьох учених є літературознавчий складник [22, с. 58]. Автор першої в незалежній Україні методики навчання української літератури Б. Степанишин виявив особливості самотності уроку літератури. Одна із них передбачає поєднання «літературознавчого аспекту (історії й теорії літератури, критики, текстології) з мистецьким» (1983) [17].

У статті Аліни Мірошнікової «Що працює, а що ні: які педагогічні методики ефективні, а які – лише заважають учителю?» на сайті OSVITORIA авторка стверджує, що «педагогіка має бути доказовою, як медицина» і підкріплює свою думку аргументами з метадослідження, яке нещодавно провела британська некомерційна організація Education Endowment Foundation [25]. Авторка виділяє чотири методики сучасного уроку, які не потребують дорогих програм чи

додаткового обладнання, змін структури шкільного дня, складного перенавчання педагогів. Ми розглянули ці методики через призму очного та дистанційного навчання учнів на сучасному уроці української літератури та їх практичного застосування вчителями-словесниками. Основні методики, які можуть бути корисними у використанні на уроках літератури:

1. Навчати учнів планування та саморегуляції. Ця методика спрямована на навчання учнів плануванню, контролю та оцінюванню свого навчання, допомагаючи їм розвинути усвідомлення власних сильних і слабких сторін. На сучасному уроці літератури учитель власним прикладом може демонструвати учням процеси мислення під час читання тексту або розв'язання проблеми, коментувати, як вони самі аналізують, синтезують, висувають гіпотези, доходять певних висновків.

2. Розвивати усвідомлення прочитаного. Однією з характеристик сучасного уроку української літератури є текстоцентричний принцип навчання, який полягає у глибокому розумінні учнями тексту та здатності його читати й аналізувати. Надзвичайно важливо, щоб учні вміли усвідомлювати контекст, переказувати, узагальнювати ключові моменти, дискутувати, складати таблиці (порівняльні, узагальнюючі, опорні), малювати схеми чи майнд-карти.

3. Готувати до публічних виступів. Дискусії, дебати, читання книг вголос, бесіди на певну тему, опрацювання термінів, а також постановка таких запитань, які допомагають учням заглибитися в тему – найкращі способи навчитися критично мислити та застосовувати це на практиці. Кожен з цих видів роботи може бути активно використаним на уроці української літератури. Під час аналізу певного твору британські вчені пропонують використовувати методику Talk Detectives, яка полягає у тому, що є чіткий перелік, який допоможе звернути увагу на ключові моменти під час обговорення.

4. Давати завдання для малих груп. Метод життєтворчості позитивно впливає на успішність учнів на уроках літератури, адже завдяки колективній роботі над завданням, яке не під силу одному учневі, група спільними зусиллями та завдяки командному духу досягає результату [26].

Отже, проведення сучасного уроку української літератури вимагає досконалого знання вчителем-словесником методичних та літературознавчих аспектів, адже саме вони впливають на вибір різних методів і технологій для покращення якості навчання та забезпечення кращого розуміння учнями літературних творів. Дослідники плідно працюють над вдосконаленням методик навчання, які не тільки будуть корисними на уроках літератури, а й зможуть сповна розкрити можливості сучасних очних та дистанційних уроків української літератури.

Висновки до розділу 1

Перша леді США та вчителька англійської мови Джилл Байден говорить: «Освіта — це ключ, що відкриває потенціал людини» [24]. Ми погоджуємося з думкою педагога та лише доповнимо, що література є одним із тих ключів, які не тільки спонукатимуть учнів розвиватися, а й відкриють двері до світу грамотності та освіченості. «Я здобув прекрасну освіту в бібліотеці геть зовсім безкоштовно» – якось сказав Рей Бредбері, доводячи потужну силу книжок.

Сучасний урок української літератури є відображенням прагнення педагога, який поважає себе, постійно перебуває в пошуку, адже у його основі лежить такий підхід до навчання, який зорієнтований на розвиток особистості кожного учня, а власне урок ґрунтується на самостійній діяльності учнів, їх самоорганізації, колективній навчальній діяльності.

Процес підготовки учителя-словесника до уроку літератури – це складна та серйозна справа. Зазвичай етапами основної роботи вчителя-філолога є власне підготовка, проведення та аналіз уроку. Значний вплив на підготовку та проведення уроків мають зміни, пов'язані із введенням в Україні правового режиму воєнного стану, через що більшість шкіл проводять освітній процес у форматі дистанційного або змішаного навчання.

Під час проведення уроків літератури учитель бере до уваги методичні та літературознавчі аспекти, які значною мірою сприяють розвитку критичного мислення та аналітичних навички, збільшенню рівня знань про літературу,

розширенню світогляду, а також покращенню комунікативних та творчих здібностей.

Таким чином, можемо стверджувати, що урок української літератури – складна та багаторівнева форма організації навчання, яка вимагає глибоких знань та обізнаності в методах, прийомах і засобах навчання, за допомогою яких учні можуть досягти значних успіхів у вивченні літератури.

РОЗДІЛ 2. ПОНЯТТЯ СУЧАСНОГО УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

2.1. Сучасність уроку літератури як методичний показник

«Урок – це дзеркало загальної педагогічної культури вчителя, мірило його інтелектуального скарбу, показник його кругозору, ерудиції» – говорив В. Сухомлинський.

Поняття сучасного уроку української літератури досліджували В. Голубков, М. Кудряшов, В. Неділько, Є. Пасічник, І. Соколов, Б. Степанишин, Н. Волошина, О. Горб, О. Ісаєва, Л. Мірошніченко, Г. Токмань, Ф. Штейнбук. У своїх працях вони здійснили спробу типологічної класифікації уроків літератури, структури заняття та змістового наповнення різних типів уроків [22, с. 9].

Сучасність уроку літератури є важливим методичним показником, який допомагає вчителю створювати ефективні уроки з використанням сучасних технологій, методів та підходів.

У сучасному світі технології швидко розвиваються, і учні знаходяться в постійному контакті з цими змінами. Тому вчителю потрібно розуміти ці зміни і використовувати їх для того, щоб створювати цікаві, актуальні та змістовні уроки літератури.

Таким чином, сучасність уроку літератури може бути відображена завдяки використанню інтерактивних дошок, відеопроєкторів, комп'ютерів та іншої сучасної техніки для показу текстів, зображень та відео, що допомагає залучати учнів до уроку та робити навчання більш ефективним.

Також сучасність уроку літератури може бути відображена через використання актуальних тем, які відповідають потребам сучасного світу. Наприклад, урок може бути присвячений дискусії про важливі проблеми суспільства, які стосуються питань рівності, соціальної справедливості та екології.

Крім того, вчителі можуть використовувати різноманітні підходи до навчання, такі як проектне навчання, групова робота та інтерактивні методики,

які сприяють активному залученню учнів до навчального процесу та розвивають їхні навички мислення та комунікації [3].

Готуючись до сучасного уроку української літератури, учителеві варто зважати на методики викладання, які будуть дієвими та доречними на уроці. Такі методики мають сповна розкривати особистість учня, акцентувати на його індивідуальності, але, водночас, розвивати та наповнювати. Однією з методик, що забезпечує право кожного учня на особистісний смисл та цілі у вивченні матеріалу, є особистісно зорієнтоване навчання (ОЗОН). В рамках цієї методики учні можуть трактувати окремі положення та літературні образи за власним розумінням. ОЗОН також передбачає можливість вибору форм і методів опрацювання матеріалу, контролю, індивідуального темпу навчання, рефлексії та самооцінки.

У своїх працях розробник технології ОЗОН А. Фасоля описує важливість акцентування учителем на індивідуальності, самоцінності, самобутності дитини як активного носія суб'єктного досвіду [20]. Ми цілком погоджуємося з науковцем та вважаємо пріоритетним на сучасних уроках української літератури не просто подавати матеріал, а й детально його пропрацювати з користю для учня як особистості.

Система ОЗОН на уроках української літератури може бути реалізована учителем за його готовності. Вона вносить певні зміни в структуру уроку. А. Фасоля виділив основні етапи уроку літератури за системою особистісно зорієнтованого навчання:

1. Мотиваційний етап.
2. З'ясування (забезпечення) емоційної готовності.
3. Актуалізація суб'єктного досвіду.
4. Актуалізація опорних знань.
5. Цілевизначення та планування.
6. Опрацювання навчального матеріалу.
7. Рефлексивно-оцінювальний етап [20].

Як бачимо, кожен із цих складників так чи інакше спрямований на розвиток особистості, що є важливим при проведенні сучасних уроків літератури. Ще А. Макаренко вважав, що «завдання вчителя – відчутти серцем емоційний стан учнів та у відповідності з ним налаштуватись на дієве спілкування» [14]. Безумовно, такий підхід позитивно вплине не тільки на загальний емоційний стан учня на уроці, а й на продуктивне та цікаве вивчення літератури.

В умовах очного та особливо дистанційного навчання можна широко використовувати різноманітні мотиваційні відео, які налаштують учнів на натхненний лад. У своїх лекціях з літературознавства на платформі Projector.Humanitarium українська журналістка та літературознавиця Богдана Неборак застосовує поняття «синдром твітера», іншими словами – звичка людини концентруватися лише на коротких текстах. Подібне явище існує і в сфері медіа, коли ми концентруємо свою увагу на коротких відео, наприклад ТікТок. На сучасному уроці української літератури можна з користю застосовувати цей прийом та в якості мотивації учнів або здоров'язберезувальної хвилинки переглядати цікаві ролики про славетних українців, огляди книжок, новинки на книжковому ринку тощо.

Можемо зробити висновок, що сучасність уроку української літератури полягає не тільки в його формі, а й у змісті, наповненості, глибині підготовки учителя, індивідуальності ставлення до кожного з учнів. Ми впевнені, що емоційна налаштованість учнів є важливим чинником успішності уроку. У свою чергу, учитель з методичної точки зору має використати всі можливі новітні технології, підібрати доречні методиками, щоб урок літератури залишив відбиток в серцях учнів, здійснив вплив на їхні особистості, стимулював вивчати та заглиблюватися в літературу.

2.2. Розвиток інтерпретаційної готовності учнів на уроках української літератури

Н. Мойсеюк стверджує, що «ефективність уроків залежить від ефективності навчального процесу» [11]. Ми цілком поділяємо думку педагогині та вважаємо, що розвиток інтерпретаційної готовності учнів сприяє результативності вивчення української літератури.

Питанням інтерпретаційної готовності учнів займалися О. Глеб, О. Слоньовська, А. Лісовський, Г. Литвиненко, О. Бандура, О. Куцевол, О. Ісаєва, Н. Волошина та ін.

Інтерпретаційна готовність учнів – це здатність школярів розуміти інформацію, яку вони отримують з різних джерел (підручників, інтернету, аудіо- та відеофайлів, схем тощо) і перетворювати її в зрозумілий контекст для себе та інших. Інтерпретаційна готовність на уроках української літератури проявляється в розумінні словникового значення слів, використанні художніх засобів, умінні розуміти контексти та ідіоматичні вирази в цих контекстах.

Сучасна система освіти вимагає інноваційного підходу до освіти, що передбачає креативний пошук нестандартних рішень різноманітних проблем, вдосконалення та модернізацію освіти. Все це можна реалізувати на сучасному уроці української літератури, який, за словами С. Кириленко та О. Кіян, є «поліфункціональним, багатоаспектним явищем в навчально-виховному (освітньому) процесі». Поліфункціональний вплив втілений у таких рівнях: індивідуальному, особистісному, суб'єктному. Кожен із них спрямований на розкриття особистості психологічно [8].

Інновації в освіті знайшли своє вітлення, скажімо, в науково-педагогічному проєкті «Інтелект України», який створений з метою розвитку майбутньої інтелектуальної еліти, яка здатна побудувати могутню державу [4]. Цей проєкт побудований на принципах системного, діяльнісного, синергетичного, особистісно орієнтованого, компетентнісного підходів [8]. У своїй статті С. Кириленко та О. Кіян вважають, що ці принципи тісно пов'язані між собою та

всі разом спрямовані на досягнення високих результатів. Кожен із цих принципів є невід'ємним складником у проєкті «Інтелект України».

Системний підхід включає до свого складу окремі принципи та сформульований так, щоб завдяки своїй структурі досягати мети, тримати в гармонії всі процеси, працювати максимально продуктивно з мінімальними витратами ресурсів та часу. На уроках української літератури цей підхід є особливо актуальним, адже системність та організованість є одним із ключів до успішності уроку.

Діяльнісний підхід дає змогу учням дотримуватися вимог та проявляти свої здібності, домовлятися та працювати в команді, вільно обирати, розглядати приклади для наслідування. На своїх уроках вчитель-словесник може застосовувати різноманітні наочні засоби навчання з метою втілення цього принципу.

Синергетичний підхід базується на ідеї, що цілісність системи набагато важливіша, ніж сума її окремих частин. Значною мірою на уроці української літератури важливо проаналізувати твір цілісно, безумовно, беручи до уваги його окремі компоненти.

«Компетентнісний підхід полягає у формуванні в учнів основних компетентностей» (у літературі – компаративної, літературознавчої, загальнокультурної, емоційно-ціннісної) [13, с.8].

Особистісно орієнтований підхід спрямований на створення умов для розкриття потенціалу учнів, їх самореалізації. На уроці української літератури цей принцип може бути досягнутий шляхом введення творчих завдань, досліджень, креативного аналізу тощо [8].

Кожен із вищезазначених підходів сприяє поступовому розвитку критичного мислення учнів на уроках української літератури. Безумовно, під час процесу інтерпретації твору дуже важливо, щоб учень міг доводити свою думку, аналізувати, аргументувати і на основі цього, за потреби, змінювати свій погляд.

Для формування критичного мислення у школярів необхідно навчити учнів умінню працювати з інформацією та розвивати навички, що допоможуть їм

орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі [16]. На уроках української літератури розвиток критичного мислення відбувається ефективно та природньо. На власному прикладі учитель може продемонструвати учням зразок аналізу певного твору або його частини, висловити власну думку стосовно нього або інтерпретувати основний зміст.

Отже, сучасний урок української літератури вимагає використання інновацій в освіті, які українські науковці запозичують в західних країн та втілюють в українську систему освіти. Завдяки новітнім всеукраїнським науково-педагогічним проектам, таким як «Інтелект України», вчителям-словесникам вдається досягти максимальної ефективності навчального процесу. Кожен із принципів проекту є невід'ємною частиною цілого і спрямований на розвиток інтерпретаційної готовності учнів на уроках української літератури. Цей розвиток досягається шляхом формування критичного мислення у школярів та може бути втіленим не лише на уроках літератури, а й у реальному житті.

2.3. Особливості дистанційного (онлайн) навчання у 2022/2023 навчальному році через усвідомлення головної мети вивчення літератури в школі

Президент України Володимир Зеленський назвав 2022 рік роком незламності. Введення правового режиму воєнного стану в Україні та переведення учнів у формат дистанційного (онлайн) навчання тільки підтвердило слова пана Президента. Українська система освіти незламна, адже ще за часів пандемії COVID-19 вчителі-словесники організували свій простір таким чином, щоб учням було зручно та ефективно навчатися.

Через руйнування об'єктів критичної інфраструктури освітній процес пройшов етап стрімкої реформації. Учителі навчилися проводити уроки за відсутності електроенергії в асинхронному режимі, навчати учнів в укриттях та перевіряти зошити в метро.

Зараз у більшості шкіл України освітній процес організований у форматі дистанційного (онлайн) або змішаного навчання. Очне навчання доступне лише у тих регіонах, де немає бойових дій та де можна гарантувати безпеку учнів під час повітряної тривоги, наприклад, за наявності споруд цивільного захисту або укриттів.

Дистанційне навчання значно вплинуло на діяльність учителя на уроці. Учитель-словесник тепер має набагато більше інноваційних засобів навчання, різноманітних ресурсів, платформ тощо.

Із введенням онлайн навчання в Україні стрімко зросла популярність на запровадження в освітній процес STEM-навчання, що внесло певні зміни в освіту. STEM-навчання спрямоване на розвиток критичного мислення, творчості та співпраці учнів, з використанням інформації з різних галузей знань.

У STEM-навчанні використовуються інтерактивні методи, такі як проєкти, експерименти та інші дослідницькі дії, щоб допомогти учням зрозуміти зв'язок між теорією та практикою та дати змогу здобувати знання та розвивати вміння у більш природному та цікавому просторі. На уроках літератури при вивченні певних творів можна проводити паралелі з іншими дисциплінами та звертатися до суміжних предметів з метою інтеграції. Також різноманітні форми виконання творчих завдань учнями, що є особливо актуальним під час онлайн-навчання, сприяють розвитку навичок комунікативності та креативності, розвивають школярів як особистостей.

У «Положенні про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти», затвердженому наказом МОН від 8 вересня 2020 року № 1115, зазначається доцільність використання єдиних електронних освітніх платформ з метою забезпечення організованого та структурованого освітнього простору [7].

На офіційному сайті Міністерства освіти і науки України у статті «Особливості організації 2022/23 навчального року» є рекомендація щодо використання матеріалів платформи Всеукраїнської школи онлайн [23]. Проєкт МОН – це гарна можливість навчатися дистанційно за будь-яких умов. Платформа забезпечує учнів якісними контентом. Уроки української літератури

є структурованими та наповненими теоретичним матеріалом. Учителі у відео-форматі доступно пояснюють тему, дотримуючись послідовності та етапів проведення уроку. Ми переконані, що формат дистанційного навчання вчить учнів самодисципліні, організованості та самовдосконаленню, адже в таких умовах вони поринають у світ української літератури самотійно.

Безумовно, у форматі дистанційного навчання є недоліки. Дивлячись через призму навчання української літератури, можна помітити недостатньо реалізований аналіз творів, на відміну від очного навчання у класі. Учнім складно висловлювати свої думки на камеру, дискутувати один з одним, проявляти активність на уроці. Однак, формат читацьких клубів чудово підходить для креативного формату уроку. Таким чином учні можуть заглибитися в історію написання твору, екранізацію, аналітичні матеріали відомих та авторитетних українських літературознавців.

Також формат онлайн навчання дозволяє закладу освіти запрошувати на уроки української літератури сучасних авторів, які із задоволенням долучаються до уроків з учнями із різних куточків світу.

У зв'язку зі збройною агресією російської федерації на території України учителі-словесники намагаються ще більше залучати учнів до прочитання сучасних художніх творів українських письменників з метою виховання патріотизму, ознайомлення з історією українського народу та формування гуманістичного світогляду особистості.

Можемо зробити висновок, що дистанційне онлайн-навчання вплинуло лише на формат уроку, а не на його зміст. За допомогою інформаційних технологій учителі створюють сприятливу атмосферу та умови для навчання учнів української літератури. Американська оперна співачка Дороті Сарноф влучно сказала: «Закінчуйте говорити до того, як ваші учні припинять вас слухати» [28]. Ці слова є важливими та неодмінно стосуються уроку літератури, де учитель через екран комп'ютера має зробити все можливе і неможливе задля ефективного і цікавого уроку.

Висновки до розділу 2

Сучасний урок української літератури – поліфункціональне та багатогранне явище в освітньому процесі.

Використання інтерактивних дошок, відеопроєкторів, комп'ютерів та іншої сучасної техніки на уроці літератури допомагає залучити учнів та зробити навчання більш ефективним. Показ текстів, зображень та відео за допомогою цих засобів дозволяє створити більш інтерактивну та змістовну навчальну атмосферу.

Особистісно зорієнтоване навчання (ОЗОН) є методикою, яка гарантує право кожного учня на індивідуальний підхід та особистісний розвиток у процесі вивчення матеріалу. ОЗОН також дозволяє учням обирати методи і форми опрацювання матеріалу, індивідуального темпу навчання, рефлексії та самооцінки.

Сучасна система освіти потребує інноваційного підходу, який включає креативний пошук нестандартних рішень для різних проблем, а також вдосконалення та модернізацію освіти. У новітньому науково педагогічному-проекті «Інтелект України» втілено системний, діяльнісний, синергетичний, особистісно орієнтований та компетентнісний підхід.

Запровадження правового режиму воєнного стану в Україні призвело до того, що онлайн-навчання вийшло на новий рівень. Учителі в абсолютно різних умовах призвичаїлися до проведення якісних уроків із застосуванням інформаційних технологій.

Дистанційне навчання вийшло на якісно новий рівень, адже воно розвиває самодисципліну, організованість та самовдосконалення завдяки самостійному опрацюванню матеріалу.

Можемо підбити підсумок, що за останніх декілька років поняття сучасного уроку української літератури розширило свою дефініцію та має значно глибше значення.

ВИСНОВКИ

У зв'язку з розвитком сучасних технологій та діджиталізацією освітній процес зазнає модернізації щодня. Велика кількість онлайн ресурсів та платформ дають змогу учням вивчати літературу цікаво та пізнавально, в дусі XXI століття.

Дослідники активно працюють над удосконаленням та розвитком методичних, психологічних, дидактичних та літературознавчих аспектів проведення сучасного уроку. Ми провели детальний аналіз складників, ознак та структури сучасного уроку української літератури, на основі яких можемо зазначити, що досягли мети свого наукового дослідження.

Сучасність уроку української літератури досягається шляхом виховання мовної особистості, роботи на результат, активного розвитку логічного та критичного мислення, мовленнєвої спрямованості уроку літератури, особистісно зорієнтованого підходу, оволодіння мовою як засобом спілкування, текстоцентричного принципу навчання, реалізації внутрішньо- і міжпредметних зв'язків, створення ситуації успіху на уроці, формування позитивного мислення, розвитку емоційного інтелекту.

Апробація результатів дослідження відбувалася під час студентської конференції у Львівському національному університеті імені Івана Франка. У доповіді на тему «Сучасний погляд на діяльність учителя на уроці літератури: підготовка, проведення, аналіз» були викладені основні кроки, які забезпечують найвищу педагогічну результативність.

Аналізуючи сучасний урок літератури як методичний показник, детально розглянули методику особистісно зорієнтованого навчання (ОЗОН) та її можливості на уроках літератури. Розробник технології ОЗОН А. Фасоля у своїх працях ділиться досвідом та ефективністю уроків за такою системою.

Завдяки зануренню у питання інтерпретаційної готовності учнів на уроках української літератури зробили аналіз різноманітних підходів, які є ознакою поліфункціональності уроку. На прикладі науково-педагогічного проекту «Інтелект України» дослідили поєднання та застосування підходів, які спряють високим результатам учнів.

2022/2023 навчальний рік стає часом великих змін в українському освітньому процесі. Дистанційне навчання – один з важливих форматів навчання, при реалізації якого слід зважати на багато чинників, які будуть тримати учнів зацікавленими та спраглими до вивчення літератури, навіть через екрани.

Таким чином, можемо зробити висновок, що ми досягли розв'язання усіх поставлених завдань дослідження.

РЕЗЮМЕ

Ураховуючи зміни підходів і вимог до проведення сучасного уроку в закладах загальної середньої освіти, особливо за умови організації освітнього процесу за різними формами (очна (офлайн), дистанційна (онлайн) та змішана) в умовах правового режиму воєнного стану в Україні, було обрано тему курсової роботи «Питання сучасного уроку української літератури: розвиток інтерпретаційної готовності учнів, формування критичного мислення, поліфункціональність».

У **першому розділі** роботи, на основі опрацьованої науково-методичної літератури розглянуто ознаки «сучасності» уроку української літератури у закладі загальної середньої освіти. Обґрунтовано виклики до організації освітнього процесу в реаліях сьогодення, сучасний погляд на діяльність учителя на уроці літератури: підготовку, проведення, аналіз. Виявлено методико-літературознавчі аспекти проведення сучасного уроку української літератури.

У **другому розділі** розкрито методично-організаційні ознаки сучасного уроку літератури. Визначено специфіку формування інтерпретаційної готовності учнів на уроках української літератури. Окремо приділена увага особливостям дистанційного (онлайн) навчання у 2022/2023 навчальному році через усвідомлення головної мети вивчення літератури в школі.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків та одного додатку. Обсяг роботи складає 40 сторінок. У списку використаної літератури нараховується 28 джерел, зокрема 2 – англійською мовою.

Ключові слова: методика навчання української літератури, сучасний урок української літератури, інтерпретаційна готовність, критичне мислення, поліфункціональність, онлайн-навчання.

RESUME

Taking into account the changes in approaches and requirements for conducting a modern lesson in institutions of general secondary education, especially under the condition of organizing the educational process in various forms (face-to-face (offline), distance (online) and mixed) in the conditions of the legal regime of martial law in Ukraine, the topic of the course was chosen work "Issues of the modern lesson of Ukrainian literature: development of students' interpretive readiness, formation of critical thinking, multi-functionality".

In the first section of the work, on the basis of the developed scientific and methodological literature, the signs of "modernity" of the lesson of Ukrainian literature in the institution of general secondary education are considered. Challenges to the organization of the educational process in today's realities, a modern view of the teacher's activity in the literature lesson: preparation, implementation, analysis are substantiated. Methodological and literary aspects of conducting a modern lesson of Ukrainian literature are revealed.

The second section reveals the methodical and organizational features of the modern literature lesson. The specifics of the formation of students' interpretive readiness in the lessons of Ukrainian literature have been determined. Particular attention is paid to the features of distance (online) learning in the 2022/2023 academic year due to the awareness of the main goal of studying literature at school.

The coursework consists of an introduction, two chapters, conclusions to each chapter, general conclusions and one appendix. The volume of the work is 40 pages. The list of used literature includes 28 sources, including 2 in English.

Keywords: teaching method of Ukrainian literature, modern lesson of Ukrainian literature, interpretive readiness, critical thinking, multi-functionality, online learning.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баран А. М. Першоджерела сучасної системи освіти: Я.А. Коменський. Софія. 2017. № 2 (9). С. 64–65.
2. Бугайко Т. Ф. Майстерність учителя словесника /Т. Ф. Бугайко, Ф. Ф. Бугайко. Київ: Рад. шк., 1963. 188 с.
3. Волошина Н. Й. 3 теоретичних засад естетичного виховання учнів засобами мистецтва слова / Педагогіка і психологія. 1996. №3. С.12-18.
4. Гавриш І. Інноваційні освітні проекти – кроки до світових стандартів освіти (науково-педагогічний проект "Інтелект України") // Рідна школа. 2013. № 10. С. 3-8.
5. Гужанова Т. С. Урок як основна форма співпраці учителя і учнів у процесі навчання // Практикум з педагогіки: Навчальний посібник: Видання 2, доповнене, перероблене. /За загальною редакцією Дубасенюк О.А., Іванченко А.В. Житомир: Житомирський державний педуніверситет, 2002. 482 с.
6. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 (URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>).
7. Деякі питання організації дистанційного навчання (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>)
8. Кириленко С. Поліфункціональний урок у системі STEM-освіти: теоретикометодологічні та методичні сегменти. / С. Кириленко, О. Кіян// Рідна школа. 2016. № 4. С. 52-53.
9. Кириленко С. Авторська школа в Україні: наук.-метод. посібник. ВГО Всеукраїнська асоціація Шкіл майбутнього. К.; Чернівці: Букрек. 2017. 415 с.
10. Кроуфорд А., Саул В., Метью С., Макінстер Д.; Наук. Ред.. Пометун О.І. Технології розвитку критичного мислення учнів. К.: Вид-цтво «Плеяди», 2006.
11. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навч. посіб. 3-е вид. доп. К., 2001.

12. Нищета В.А. Технологія життєтворчих проектів на уроках української мови та літератури / навчальний посібник: випуск 4 (64). Харків «Основа», 2009.
13. Паламар С. П. Компетентнісний підхід до вивчення української літератури в основній школі: посібник / С. П. Паламар, Г. Л. Бійчук, В. О. Братко, Н. М. Логвіненко, А. М. Фасоля, В. М. Тименко, З. О. Шевченко. К. : Видавничий дім «Сам», 2017. 112 с.
14. Пархета Л. Роль учителя у вивченні української літератури // Історико-педагогічний альманах. 2005. Вип. 1. С. 40-50.
15. Пентилюк М. І. Педагогічні умови виховання мовної особистості учнів середньої школи засобами української мови і літератури// Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Філологічна. 2015. Вип. 57. С. 154-160.
16. Пометун О.І. Основи критичного мислення: навчальний посібник для учнів старших класів загальноосвітньої школи / О.І.Пометун, Л.М.Пилипчатіна, І.М.Сущенко, І.О.Баранова. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 216 с.
17. Степанишин Б. Самобутність уроку літератури // Українська мова і література в школі. 1983. № 7. С. 33-38.
18. Сухомлинський В. О. Сто порад учителеві. К., 1988. 302 с.
19. Українська мова : короткий тлумач. слов. лінгв. термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибики, О. Г. Тодор; за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001. 221 с.
20. Фасоля, А. М. Особистісно-зорієнтований урок літератури: мета, зміст, технологія уроку // Дивослово. 2004. № 8. С. 19–25.
21. Шинкаренко, Т. А. Формування й розвиток літературно-художніх компетенцій учнів на уроках української літератури. С. 2-10.
22. Шуляр В. І. Підготовка майбутнього вчителя літератури до впровадження педагогічних технологій. Навч. посіб. / За редак. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. К.: Видавництво А.С.К., 2003. С. 86-120.
23. <https://mon.gov.ua/ua/news/osoblivosti-organizaciyi-202223-navchalnogo-roku>
24. <https://www.brainyquote.com/authors/jill-biden-quotes>

25. <https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/teaching-learning-toolkit>
26. <https://osvitoria.media/experience/shho-pratsyuye-a-shho-ni-yaki-pedagogichni-metodyky-efektyvni-a-yaki-lyshe-zavazhayut-uchytelyu/>
27. <https://osvitoria.media/experience/yak-stvoryty-kreatyvnyj-urok-z-ukrayinskoyi-literatury-cheklist-uchytelya/>
28. <https://osvitoria.media/experience/20-fraz-dlya-nathnennogo-onlajn-navchannya/>

Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет іноземних мов
Наукове товариство студентів факультету іноземних мов

Програма заходів студентської наукової конференції
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ, ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

23 березня 2023 року

Пленарне засідання — 23 березня 2023 р., 11 год 00 хв.

Дистанційно
Join Zoom Meeting

<https://us04web.zoom.us/j/77755617240?pwd=PmVcKzdOF2s1LMvAcbhTIDEGBPsiB0.1>

Meeting ID: 777 5561 7240

Passcode: jFvZH9

Керівник — доц. Татаровська Олеся Василівна, заступниця декана факультету іноземних мов з наукової роботи

Секретар — Тацінець Марія, студентка групи ІНА-31, голова НТС факультету іноземних мов

1. Вітальне слово в.о. декана факультету іноземних мов, доц. Бораковського Любомира Адамовича.
2. Вітальне слово Голови Вченої Ради факультету, проф. кафедри міжкультурної комунікації і перекладу Володимира Трохимовича Сулима.
3. Вітальне слово заступниці декана факультету іноземних мов з наукової роботи, доц. Татаровської Олесі Василівни.
4. Доповідь декана факультету іноземної філології Волинського університету, проф. Макарук Лариси Леонідівни на тему: «Мультимодальність сучасного англомовного масмедійного комунікативного простору».
5. Початок роботи у секціях 23 березня 2023 р., 12 год 30 хв.
6. Підсумкове засідання — 24 березня 2023 р., 13 год 00 хв. Звіти керівників секцій. Підсумки роботи звітної наукової конференції (дистанційно).

СЕКЦІЯ ЛІНГВІСТИКИ

Дистанційно

Керівник секції — доц. Татаровська О.В.

Секретар секції — Козак Софія

Join Zoom Meeting

<https://us04web.zoom.us/j/72330853848?pwd=exBcUseuJuS7PNctYaKYqNmZ2SFGSa.1>

Meeting ID: 723 3085 3848

Passcode: C2t4fk

З а с і д а н н я с е к ц і ї — 23 березня 2023 р., 12 год 30 хв.

1. *Аладишкіна Андріана*. The collocations of modal verbs in English and Ukrainian: “A comparative study” (доц. Дзера О. В.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
2. *Боднар Анастасія*. Функціонування військових термінів в публіцистичному дискурсі (на матеріалі текстів статей ВВС) (д-р філологічних наук Іванишин Н. Л.). Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
3. *Гнатів Роксолана*. Лінгво-прагматичні особливості лексики російсько-української війни у французьких медіа. (доц. Піскозуб З. Т.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
4. *Іваненко Денис*. “Elvis” (2022) and Graceland in the context of country studies (доц. Войтюк С.М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
5. *Кобзар Назар*. Paradigm incompleteness of the English verb within the grammatical category of aspect (Assoc. Prof. Dilai I. P.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
6. *Ковалець Анастасія*. Проблема походження мови. (асист. Синякевич Б. І.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
7. *Мироненко Катерина*. Використання анімації як засобу вивчення англійської мови на середньому етапі (доц. Рудич О. О.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
8. *Решняк Дар'я*. Класифікація англійської морської термінології (лексико-семантичний аспект) (доц. Ківенко І. О.). Одеський національний морський університет
9. *Цап Юлія*. The pragmatic aspects of linguistic negation: Speech act, argumentation and pragmatic inference (assoc. Prof. Tatarovska O. V.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
10. *Яворська Наталія*. Неологізми, що з'явилися під час COVID (доц. Шум'яцька О. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
11. *Яремків Богдан*. Peculiaridades sociolingüísticas del español colombiano (prof. Mauevska O. T.). Львівський національний університет ім. Івана Франка

СЕКЦІЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Дистанційно

Керівник секції — проф. Мацевко-Бекерська Л. В.

Секретар секції — Анетик Юлія

Join

Zoom

Meeting

<https://us04web.zoom.us/j/79108941407?pwd=AidUeYaL0aXuRkkmG7XA5b7cZBrYXa.1>

Meeting ID: 791 0894 1407

Passcode: 9bFW6a

З а с і д а н н я с е к ц і ї 23 березня 2023 р., 12 год 30 хв.

1. *Авраменко Олег*. Парадигма радості у романі Елеонор Портер «Поліанна» (проф. Грицак Н. Р.). Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
2. *Апетик Юлія*. Інтермедіальні акценти у романі Д. Брауна «Інферно» (проф. Мацевко-Бекерська Л. В.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
3. *Бабіч Михайло*. Тема влади грошей в світі і в душі людини (проф. Ніколенко О. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
4. *Балич Мар'яна*. Особливості жанру роману С. Кларк «Джонатан Стрендж та містер Норрелл» (доц. Кушнір І. Б.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
5. *Банера Олена*. 25th anniversary of “Titanic” (1997): the film vshistorical records (доц. Войтюк С. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
6. *Вонсач Анастасія*. Художні засоби творення опису сну в творі «Пісня про Роланда» (проф. Грицак Н. Р.). Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
7. *Гартман Лілія*. Поетика повістей Ульфа Старка (проф. Мацевко-Бекерська Л. В.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
8. *Григорович Юлія*. Рівні інтертекстуальності у збірці віршів у прозі М. Юрсенар «Вогні» (доц. Кушнір І. Б.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
9. *Добрівська Олена*. Поняття «свій»–«чужий» у романах Е. М. Ремарка (доц. Тарасюк Я. П.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
10. *Дурда Олександр*. Особливості військового конфлікту в збірці оповідань «Відьмак. Останнє бажання» А. Сапковського (оповідання «Край світу») (доц. Кучма Н. З.). Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
11. *Євдашко Анастасія*. «Різдвяна пісня в прозі» (1843) — твір про дитячі мрії й аксіологічний заповіт людству (проф. Ніколенко О. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
12. *Єременко Владислава*. Архетип диявола у світовій літературі (доц. Кушнір І. Б.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
13. *Зельман Анастасія*. Стилістичні засоби і прийоми в автобіографічному романі “Queen of the World” Роберта Хардмана (проф. Бабелюк О. А.). Львівський державний університет безпеки життєдіяльності ДСНС України
14. *Іващенко Наталія*. Драма як літературний напрям та літературний жанр: сучасний науковий дискурс (доц. Конєва Т. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
15. *Князюк Софія*. Екзистенційна проблематика роману Е. М. Ремарка «Життя в позику» (проф. Грицак Н. Р.). Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
16. *Крячко Інна*. Ідейно-художня структура казкових творів Туве Янсон (проф. Ніколенко О. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
17. *Кудла Марія-Анна*. The genre diffusion in the context of postmodern literature (assoc. prof. Zavarynska M. S.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
18. *Курило Соломія*. Sightseeing with “Roman Holiday” (1953) on the 70th anniversary of its release (доц. Войтюк С. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
19. *Макушенко Валерія*. Своєрідність жіночих образів Шарлотти Бронте (проф. Ніколенко О. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
20. *Марчевський Станіслав*. Екранізація трагедії «Гамлета» В. Шекспіра: сучасна рецепція (проф. Грицак Н. Р.). Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
21. *Москалик Марія-Марта*. Стилістичні засоби та засоби графіки у романі Метью

- Макконагі «Greenlights» (проф.Бабелюк О. А.). Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
22. *Пархоменко Валерія*. Новаторство Ернеста Хемінгвея у жанрі роману «Прощавай, зброє» (проф. Ніколенко О. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
 23. *Пасічна Єлизавета*. Проблематика і поетика драми Бернарда Шоу «Пігмаліон» (проф. Ніколенко О. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
 24. *Процак Аліна*. Жанрово-стилістичні особливості англомовного апокаліптичного роману Garrett Graff “The Only Plane in the Sky: An Oral History of 9/11” (проф. Бабелюк О. А.). Львівський державний університет безпеки життєдіяльності ДСНС України
 25. *Романюк Юлія*. Любов, яка перемагає війну (на матеріалі «Маленької книжки про любов» У. Старка) (доц. Куца Л. П.). ТНПУ ім. Володимира Гнатюка
 26. *Сидор Христина*. Типологічні ознаки творів героїчного епосу («Пісня про Роланда» і «Слово о полку Ігоревім») (проф. Грицак Н. Р.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
 27. *Сирота Олександра*. Сюжет випробування в романах Е. Ремарка (проф. Ніколенко О. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
 28. *Скляренко Ірина*. Особливості готичного роману «Джейн Ейр» Ш. Бронте (доц. Варецька С. О.). Львівський національний університет ім. Івана Франка.
 29. *Скриник Віра*. Методика використання цифрових інструментів на уроках мовно-літературного циклу (професор Качак Т. Б.). Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
 30. *Сьомак Лілія*. Тема втраченого покоління в творчості Е. М. Гемінгвея (проф. Ніколенко О. М.) Львівський національний університет ім. Івана Франка
 31. *Тащинець Марія*. Жанрова специфіка роману «Голодні ігри» Сюзанни Коллінз (проф. Мацевко-Бекерська Л. В.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
 32. *Усачова Калина*. Образи та мотиви перетворення реальності у поезії Шарля Бодлера (проф. Грицак Н. Р.). Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
 33. *Фостяк Марта*. Жанрово-стилістичні доміанти ковідної літератури (на матеріалі роману Sarah Moss “The Fell”) (проф. Бабелюк О. А.). Львівський державний університет безпеки життєдіяльності ДСНС України
 34. *Хілобок Марія*. Чарівний світ у казці Льюїса Керрола «Аліса в Країні Див» (проф. Ніколенко О. М.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
 35. *Цой Єлизавета*. Причинно-наслідковий зв'язок у новелі Рюноске Акутагави «Павутинка» (проф. Бандровська О. Т.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
 36. *Шмагало Софія*. Стилістичні засоби у творі Агати Крісті «Таємниця блакитного потяга» (проф. Бабелюк О. А.). Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

СЕКЦІЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Дистанційно

Керівник секції — проф. Шмігер Т. В.

Секретар секції — асп. Романюк О. Ю.

Join Zoom Meeting

<https://us04web.zoom.us/j/75351846489?pwd=1D5gYrDXGCNzISSP6LibXyqIYlZjtn.1>

Meeting ID: 753 5184 6489

Passcode: 5f2RZJ

З а с і д а н н я с е к ц і ї — 23 березня 2023 р., 12 год 30 хв.

1. *Галамай Ірина*. Peculiarities of reproduction of the New England dialect in literary translation (based on H. P. Lovecraft's *The Dunwich Horror* and its translation into Ukrainian (assoc. Prof. Naniak Yu. O.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
2. *Грицик Діана*. Відтворення одиниць вимірювання у дитячій перекладній літературі (доц. Мазур О. В.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
3. *Золотайко Лілія*. Пожежно-специфічні елементи та їхні стратегії перекладу в розумінні техногенної безпеки (доц. Дем'янчук Ю.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
4. *Квач Альона*. Трагедія В. Шекспіра в українських перекладах (проф. Ніколенко О. М.). Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
5. *Рожак Ореста*. Використання та переклад умовних речень в науково-технічних текстах у сфері цивільного захисту (доц. Дем'янчук Ю.). Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
6. *Чорнопис Христина*. Translation in teaching foreign languages (доц. Дем'янчук Ю.). Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
7. *Шкурак Людмила*. Особливості українського перекладу символічних елементів та фразеологізмів у п'єсі Федеріко Гарсія Лорки «Дім Бернарди Альби» (доц. Маєвська О. Т.). Львівський національний університет ім. Івана Франка

СЕКЦІЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ*Дистанційно*Керівник секції — доц. *Чорна-Климовець І. Ю.*Секретар секції — *Гнатів Роксолана****Join Zoom Meeting***<https://us04web.zoom.us/j/77383601547?pwd=abbEfP9HgHMLYXNsYrzZT5h5aiFbdE.1>**Meeting ID: 773 8360 1547****Passcode: 45uJe6л**

З а с і д а н н я с е к ц і ї — 23 березня 2023 р., 12 год 30 хв.

1. *Гривнак Мар'яна*. Методика проведення інтегрованих уроків мови й читання в НУШ (проф. Качак Т. Б.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
2. *Гужа Марія*. Використання інтерактивних онлайн-платформ на уроках англійської мови як засобу формування лексико-граматичних навичок учнів (на прикладі платформ Quizlet та WordWall. (ст. викл. кафедри ін. мов Роспотнюк С. В.). Поліський національний університет, м. Житомир
3. *Калініченко Вікторія*. Інтерактивні методи та інтерактивні технології: спільне й відмінне (доц. Таранік-Ткачук К. В.). Київський національний лінгвістичний університет
4. *Кащак Соломія*. Вплив мультимедійних технологій на мотивацію школярів у процесі вивчення мовно-літературних дисциплін (проф. Качак Т. Б.). Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
5. *Кобзар Назар*. On teaching English syntax to Ukrainian student (assoc. Prof. Orshynska T. Z.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
6. *Корвацька Лідія*. Методичні аспекти роботи з підручником на уроках мовно-літературної галузі (проф. Качак Т. Б.). Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника

7. *Корольчук Владислава*. The use of games in learning foreign languages in the New Ukrainian School (доц. Федоренко О. І.). Львівський національний університет ім. Івана Франка
8. *Кульчак Христина*. IT-технології в опрацюванні мовно-літературного матеріалу з учнями НУШ (проф. Качак Т. Б.). Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
9. *Панфьорова Анастасія*. Формування лексичної компетенції на уроках англійської мови у новій українській школі (доц. Сосяк М. М.). Дрогобицький ДПУ
10. *Соколовська Христина*. Застосування інтерактивних методів навчання української мови: позиція вчителя і позиція учнів (доц. Таранік-Ткачук К. В.). Київський національний лінгвістичний університет
11. *Сороколіт Ольга*. Сучасний погляд на діяльність учителя на уроці літератури: підготовка, проведення, аналіз (доц. Таранік-Ткачук К. В.). Київський національний лінгвістичний університет
12. *Тернівська Олена*. Дитяча література як засіб формування в молодших школярів патріотизму й національно свідомої позиції (проф. Качак Т. Б.). Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
13. *Шарварок Златослава*. Освітній чи навчально-виховний процес: законодавча позиція, тлумачення термінів, сприйняття вчителів-практиків (доц. Таранік-Ткачук К. В.). Київський національний лінгвістичний університет
14. *Шевчук Катерина*. Поліфункціональність уроку української мови як ознака нової освітньої парадигми навчання (доц. Таранік-Ткачук К. В.). Київський національний лінгвістичний університет
15. *Яручик Олесь*. Труднощі викладання англійської мови серед вчителів-початківців (доц. Шелудченко С. Б.). Волинський національний університет імені Лесі Українки